

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

دانشگاه بین المللی کاروبار
معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

نخستین کنفرانس ملی
چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲
MCIH-conf.ir

بررسی تأثیر عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مریم احمدی^a، سیدمحسن احمدی^b

^a دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران، کهگیلویه و بویراحمد، ایران (نویسنده مسئول)

^b استادیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران، کهگیلویه و بویراحمد، ایران

نویسنده مسئول: نام (maryamahmadi925@gmail.com)

چکیده: سطح مدیریت سود در بین شرکت‌ها متفاوت است، زیرا آنها اهداف مدیریت سود متفاوتی دارند، سود گزارش شده در بین شرکت‌هایی که با شرایط اقتصادی مشابهی روبرو هستند، احتمالاً متفاوت است و بر قابلیت مقایسه تأثیر منفی می‌گذارد. از این رو هدف این تحقیق بررسی این موضوع است که آیا عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد؟ با استفاده از داده‌های ۱۲۰ شرکت بین سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره بررسی شد نتایج یافته‌ها نشان داد ناطمینانی سیاست پولی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه معکوسی دارد. همچنین ناطمینانی سیاست مالی رابطه معنادار با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد با توجه به نتایج کلی تحقیق مشاهده گردید که عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنادار و معکوسی دارد

کلمات کلیدی: عدم قطعیت سیاست اقتصادی، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، سیاست پولی، سیاست مالی.

۱. مقدمه

شرایط و محیط اقتصادی تأثیر زیادی بر وضعیت مالی و عملیاتی شرکت‌ها دارد و در ادبیات اقتصاد مالی به اهمیت و بحث این موضوع بارها اشاره شده است. آمارهای موجود نیز حاکی از این است که بورس‌های اوراق بهادار پیشرفته در کشورهایی که به لحاظ اقتصادی در شرایط نسبتاً مناسبی به سر می‌برند، قرار دارند و این امر تأثیرپذیری شرکت‌ها از وضعیت اقتصاد کشور را تأیید می‌نماید مسئله ثبات در سیاست‌های اقتصادی دولت برای کشورهای درحال توسعه و از جمله ایران دوچندان است، چراکه این کشورها دارای بازارهای مالی نامنظمی بوده و تغییر در سیاست‌های دولت می‌تواند متغیرهای کلان اقتصادی و از این رو بازارهای مالی و به خصوص بازار سرمایه این کشورها و سیاست‌های شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را با مشکلات متعددی مواجه سازد (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۶). بازار سرمایه و در رأس آن بورس اوراق بهادار ارتباط نزدیکی با ساختارهای اقتصادی کشور دارد. یکی از مسائلی که پیرامون بازارهای سرمایه مطرح است، چگونگی تعامل و تأثیرپذیری متقابل این رکن با دیگر ارکان نظام‌های اقتصادی که معمول به‌عنوان متغیرهای خرد و کلان اقتصادی مطرح می‌شوند به بیان ساده می‌توان گفت، بنگاه‌های اقتصادی به‌عنوان بخشی از اقتصادهای کنونی، همانند سایر عوامل محیطی به‌طور پیوسته در معرض تغییر و تعامل با ابعاد مختلف است و برای شناخت هر چه بهتر آن‌ها باید عوامل مختلفی را مورد توجه قرارداد. در یک طبقه‌بندی کلی می‌توان عوامل تأثیرگذار بر فعالیت بنگاه‌های اقتصادی را در دودسته تقسیم‌بندی نمود: الف) عوامل درونی (خرد) عواملی هستند که تحت کنترل مدیریت بنگاه‌ها قرار دارند، از قبیل مسائل مدیریتی و پرسنلی، ساختار مالی شرکت، تقاضا برای محصول شرکت و ... ب) عوامل بیرونی (کلان) عواملی هستند که تحت کنترل مدیریت بنگاه‌ها نمی‌باشند، مانند عوامل سیاسی، حقوقی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی که در این تحقیق عوامل کلان اقتصادی شامل نرخ تورم، نرخ ارز، رشد اقتصادی و نرخ بهره بانکی مدنظر می‌باشد که در چند سال اخیر به‌شدت تحت تأثیر عوامل سیاسی بوده و نوسانات زیادی داشته است (شکر خواه و قاصدی ۱۳۹۵).

The banner features the ISC logo (International Standards Committee) with the phone number 0220-59404. It includes the title 'نخستین کنفرانس ملی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه' (1st National Conference on Challenges and Opportunities of New Management, Accounting and Industry). The date is 'زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲' (Date: 1402/04/22) and the website 'MCI-conf.ir' is listed. Logos for the Ministry of Economic Affairs and Finance and the Ministry of Industry, Mine and Trade are also present.

طبق بیانیه شماره ۸ هیأت استانداردهای حسابداری مالی^۱ و چارچوب مفهومی گزارشگری مالی^۲ (۲۰۱۰) قابلیت مقایسه، قابلیت تأیید، به موقع بودن و قابل فهم بودن ویژگی‌های کیفی هستند که سودمندی اطلاعاتی را که مربوط هستند و به طور صادقانه ارائه شده‌اند را افزایش می‌دهند. دی‌فرانکو^۳ و همکاران (۲۰۱۱)، قابلیت مقایسه را به عنوان نزدیکی بین دو سیستم حسابداری شرکت تعریف می‌کند. زمانی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (قابلیت مقایسه حسابداری) افزایش می‌یابد که شرکت‌هایی با رویدادهای اقتصادی مشابه، اعداد حسابداری مشابهی ایجاد نمایند. قابلیت مقایسه برای فعالان بازار سرمایه و استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری مهم است؛ زیرا افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، اعتماد آن‌ها را به عملکرد مالی شرکت تقویت کرده و اطلاعات حسابداری با قابلیت مقایسه بالاتر برای تحلیل‌گران مالی و سرمایه‌گذاران سودمند است (بتوسان^۴، ۱۹۹۷؛ برادشاو^۵ و همکاران، ۲۰۰۴)

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی یکی از ویژگی‌های کیفی است که بر مفید بودن اطلاعات مالی تأکید می‌کند. صورت‌های مالی باید در برگزیده اطلاعات مقایسه‌ای دوره قبل باشد. اطلاعات مقایسه‌ای باید تا جایی افشا گردند تا جهت درک صورت‌های مالی دوره جاری، مربوط تلقی شوند. قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ویژگی است که به استفاده‌کنندگان در شناسایی و درک شباهت‌ها و تفاوت‌ها کمک می‌نماید (پترسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۲)، هزینه کسب و پردازش اطلاعات را کاهش، دقت پیش بینی سود را افزایش داده و کمیت و کیفیت کلی اطلاعات موجود در مورد شرکت‌ها را افزایش می‌دهد و موجب تخصیص کارای سرمایه می‌شود (چن^۷ و همکاران، ۲۰۱۸؛ چیرکف^۸ و همکاران، ۲۰۱۶). از دیگر مزایای قابلیت مقایسه می‌توان به افزایش کیفیت اطلاعات در دسترس و در نتیجه افزایش پوشش تحلیل‌گران و دقت پیش بینی آن‌ها و کاهش پراکندگی پیش بینی آن‌ها، افزایش نقدشوندگی و حجم معاملات و ... اشاره کرد (چوی^۹ و همکاران، ۲۰۱۴؛ سون^{۱۰}، ۲۰۱۶). عدم قطعیت سیاست اقتصادی بالا عواقب نامطلوب جدی برای شرکت‌ها دارد. برای مثال، بروگارد و دتزل^{۱۱} (۲۰۱۵) دریافته‌اند که عدم قطعیت سیاست اقتصادی یک عامل ریسک قیمتی است. این امر نوسانات بازده را افزایش می‌دهد، زیرا سرمایه‌گذاران مطمئن نیستند که چگونه عدم قطعیت ممکن است بر عملکرد شرکت تأثیر بگذارد (ساندپ دوله و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۰). عدم قطعیت سیاست اقتصادی همچنین سرمایه‌گذاری شرکت‌ها را کاهش می‌دهد (کانگ، لی و راتی^{۱۳}، ۲۰۱۴؛ گولن و یون^{۱۴}، ۲۰۱۵)، که می‌تواند بر عملکرد آتی تأثیر منفی بگذارد. عدم قطعیت سیاست اقتصادی همچنین پیامدهایی برای کیفیت گزارشگری مالی، به عنوان یک بدنه در حال ظهور از اسناد تحقیقاتی، دارد. به عنوان مثال، جین و همکاران^{۱۵} (۲۰۱۹) استدلال می‌کنند که عدم قطعیت سیاست اقتصادی عدم اطمینان در مورد زمان‌بندی جریان‌های نقدی آتی را افزایش می‌دهد و انگیزه‌هایی برای مدیریت سود ایجاد می‌کند. بر اساس این جریان از تحقیقات و بررسی رابطه بین عدم قطعیت سیاست اقتصادی و قابلیت مقایسه. در این تحقیق ما مقایسه‌پذیری را مطالعه می‌کنیم زیرا یک ویژگی تقویت‌کننده گزارش‌گری مالی است. مقایسه‌پذیری کاربران را قادر می‌سازد تا «شباهت‌ها و تفاوت‌ها را در میان اقلام شناسایی کنند». این بدان معناست که اگر دو شرکت مجموعه‌ای از رویدادهای اقتصادی مشابهی را تجربه کرده باشند، هرچه حسابداری بین شرکت‌ها قابل مقایسه‌تر باشد،

¹ FASB

² IASB

³ De Franco

⁴ .Botosan

⁵ .Bradshaw

⁶ .Peterson

⁷ .Chen

⁸ .Chircop

⁹ .Choi

¹⁰ .Sohn

¹¹ Brogaard, J., Detzel, A.,

¹² Sandip Dhole et al.

¹³ Kang, W., Lee, K., Ratti, R.A

¹⁴ Gulen, H., Ion, M.,

¹⁵ Jin, Kanagaretnam, Liu and Lobo

ISC
01220-59404

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲
MCI-conf.ir

صورت‌های مالی آن‌ها مشابه‌تر است (ساندپ دوله و همکاران، ۲۰۲۱). از این رو هدف این تحقیق بررسی این موضوع است که آیا عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد؟

۲. پیشینه تحقیق

امین عشایی (۱۴۰۰)، در بررسی ارتباط میان عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ریسک سقوط قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۷۶ تا انتهای سال ۱۳۹۶ انجام دادند در نهایت در تخمین مدل مشخص شد که تنها شاخص عرضه پول ناشی از سیاست بانک مرکزی بر ریسک سقوط قیمت سهام تاثیر گذار نیست که آن نیز به دلیل همخطی بین متغیرهای مستقل که سیاست‌های اقتصادی هستند رخ داده است. از سوی دیگر عرضه پول ناشی از صادرات نفتی، تسهیلات اعطایی شبکه بانکی، عرضه ی اوراق قرضه و عرضه سهام شرکت‌های دولتی در بورس اوراق بهادار بر ریسک سقوط قیمت سهام دارای تاثیر معنی دار میباشند.

خزایی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی نقش تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ و اطلاعات ۱۲۰ شرکت انجام دادند. نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش نشان می‌دهد که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با مدیریت سود اقلام تعهدی رابطه منفی و معناداری دارد. نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش حاکی از آن است که افزایش سطح مالکیت نهادی موجب تضعیف رابطه معکوس قابلیت مقایسه و مدیریت سود می‌شود. این نتیجه را می‌توان به این صورت تفسیر کرد که هر چه سطح مالکیت نهادی بیشتر باشد، تاثیر منفی مدیریت سود بر قابلیت مقایسه کمتر است. نتایج آزمون فرضیه سوم نشان می‌دهد که تمرکز مالکیت تاثیر معناداری بر رابطه بین قابلیت مقایسه و مدیریت سود ندارد.

صبوری و کریم پور (۱۴۰۰)، در بررسی اثرات مشترک عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ویژگی‌های شرکت بر ساختار سرمایه (مطالعه موردی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) بین سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ و به مدت ۵ سال انتخاب نموده و با روش حذفی و به تعداد ۹۰ شرکت انتخاب شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از روش داده‌های پانل دیتا استفاده شد. با توجه به تحلیل مدل رگرسیونی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد فرضیه اصلی مورد تأیید قرار گرفته است و مشخص شد که عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ویژگی‌های شرکت بر ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران تاثیر مشترک و معناداری دارد. با نتایج بدست آمده مشخص شد که عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر اهرم مالی و ساختار سرمایه اثر مستقیم و مثبت دارد اما ویژگی‌های شرکتی بر اهرم مالی و ساختار سرمایه اثری معکوس و منفی دارد.

شماخی و نوذری نوبر (۱۴۰۰)، رابطه عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی، هزینه سرمایه و نوآوری شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان داد بین عدم اطمینان سیاست‌های اقتصادی، هزینه سرمایه و نوآوری شرکت رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

لونی و همکاران (۱۴۰۰)، تاثیر ناطمینانی سیاست‌های اقتصادی بر سرمایه‌گذاری شرکتی: شواهدی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که اثر شاخص ترکیبی ناطمینانی سیاست‌های اقتصادی و همچنین اثر تمامی متغیرهای ناطمینانی بر سرمایه‌گذاری شرکتی منفی و معنادار است. همچنین نتایج حاکی از تاثیرگذاری بیشتر ناطمینانی سیاست پولی بر سرمایه‌گذاری شرکتی نسبت به ناطمینانی سیاست مالی بود. مهربان پور و همکاران (۱۳۹۹) نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی در رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد را مورد بررسی قرار دادند این تحقیق با استفاده از داده‌های ۱۱۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵، آزمون فرضیه‌ها با استفاده از مدل‌های رگرسیون چندگانه و آزمون سوبل صورت گرفته است. افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به‌طور چشمگیری نگهداشت وجه نقد شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. از سوی دیگر، کیفیت گزارشگری مالی (با دو شاخص اقلام تعهدی اختیاری و کیفیت افشا) میانجی رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد نیست. نتایج به سنج‌های جایگزین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد حساس نیستند و این نتایج با مقیاس‌های جایگزین نیز تأیید می‌شوند. افزون بر این، نتایج آزمون‌های اضافه نشان داد که اعتبار تجاری در رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد، نقش میانجی ایفا نمی‌کند.

عبداللهی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و سطح نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش‌های تعدیلی قابلیت اتکا و عدم تقارن اطلاعاتی پرداختند. در این تحقیق نمونه‌گیری به روش حذفی صورت گرفت و تعداد ۵۸ شرکت از صنایع مختلف بازار بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵ انتخاب شدند، در ادامه پس از مطلوب بودن پیش‌آزمون‌های آماری (ضریب همبستگی، ثابت بودن واریانس جمله خطا، عدم وجود خودهمبستگی جمله خطا، عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی و نرمال بودن جمله خطا) و مانایی متغیرهای تحقیق از آزمون‌های F لیمر و هاسمن برای تشخیص نوع رگرسیون استفاده شد، نتایج حاصله از رگرسیون پانل با استفاده از اثرات تصادفی نشان داد که: (۱) قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر معنی‌داری دارد. (۲) قابلیت اتکا، رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد را تعدیل می‌کند. (۳) عدم تقارن اطلاعاتی، رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد را تعدیل نمی‌کند.

ساندپ دوله و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی عدم قطعیت سیاست اقتصادی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های سهام عام ایالت متحده بین بازه زمانی ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۹ و با نمونه مشتمل بر ۳۷۱۳۰ (سال-شرکت) انجام دادند. نتایج نشان داد که بین عدم قطعیت سیاست اقتصادی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

هوانگ و ترن^۱ (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تأثیر عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی بر سرمایه‌گذاری سرمایه فکری پرداختند. که نتایج تجزیه و تحلیل نشان می‌دهد که تأثیر منفی عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی بر سرمایه‌گذاری سرمایه فکری به صورت مقطعی متفاوت است. این تنها در شرکت‌های بزرگ و شرکت‌های دارای محدودیت مالی برجسته است، که نشان می‌دهد چنین شرکت‌هایی سرمایه‌گذاری سرمایه فکری را در طول دوره‌های افزایش یافته عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی کاهش یا به تاخیر می‌اندازند. عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی به طور قابل توجهی بر سرمایه‌گذاری سرمایه فکری در شرکت‌های کوچک و شرکت‌هایی با محدودیت‌های مالی کمتر تأثیر نمی‌گذارد. یافته‌های ما به طور کلی با مطالعات موجود در ادبیات مطابقت دارد و پس از مجموعه‌ای از تست‌های استحکام و درون‌زایی از نظر کیفی بدون تغییر باقی می‌ماند.

جین و های وو (۲۰۲۱)، به بررسی تأثیر عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی بر چسبندگی هزینه‌های شرکت‌های ایالت متحده آمریکا پرداختند که نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که بین عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی و چسبندگی هزینه‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

ژانگ و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، در تحقیقی به بررسی اینکه آیا عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر نقدینگی سهام در شرکت‌های چینی تأثیر دارد به بررسی مشاهداتی مشتمل بر ۹۷۷۲۹ بین سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۷ با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره پرداختند که یافته‌ها نشان داد که هر چه عدم اطمینان سیاست اقتصادی بیشتر باشد، نقدینگی سهام پایین‌تر است.

شیائومینگ و کیو^۳ (۲۰۲۱)، در پژوهش خود به بررسی اثرات مشترک عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ویژگی‌های شرکت بر ساختار سرمایه شرکت‌ها پرداختند. نتایج آنها نشان می‌دهد عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ویژگی‌های شرکت به صورت مشترک در شکل‌گیری تأمین مالی و بدهی یا ساختار سرمایه شرکت‌ها موثر هستند. همچنین نشان دادند اثرات حاشیه‌ای عدم قطعیت سیاست اقتصادی نمی‌تواند در تأمین مالی و بدهی ثابت باشد؛ بسیاری از شاخص‌های ویژگی‌های شرکتی نیز با تأمین مالی و اهرم مالی رابطه مثبت و منفی متفاوتی دارند در صورتی که عدم قطعیت سیاست اقتصادی با ساختار سرمایه و تأمین مالی بدهی رابطه معکوس دارد.

دئو^۴ (۲۰۲۰) در تحقیقی به بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ساختار سررسید بدهی با تأکید بر هزینه نمایندگی در شرکت ویتنام پرداخت. روش پژوهش از نوع همبستگی است و برای آزمون فرضیه‌ها، از نمونه‌ای شامل ۵۲۹۸ سال شرکت طی سال‌های ۱۹۸۵ تا ۲۰۱۳ استفاده شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین قابلیت مقایسه و ساختار سررسید بدهی رابطه منفی وجود دارد و همچنین هزینه نمایندگی بر این رابطه تأثیر معکوس دارد. چن و ژونگ^۱ (۲۰۱۹) در تحقیقی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی پرداختند. نمونه آماری تحقیق آنان شرکت‌های چینی با مشاهداتی بالغ بر ۲۳۱۵۸ در بین سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۷ میلادی می‌باشد که برای این منظور با

¹ Hoang and Tran

² Zhang, L., Chen, W. and Hu, N

³ Xiao-Ming and Qui

⁴ Do k

استفاده از داده‌های پانلی و تکنیک‌های تحلیلی نرم‌افزار اویوز به این نتیجه رسیدند که هر چه میزان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر باشد به مراتب کیفیت گزارشگری مالی افزایش یافته و از طرفی قیمت‌گذاری اقلام تعهدی به‌واقع تر خواهد بود. فرانسویس وهمکاران^۱ (۲۰۱۷) در پژوهش خود تحت عنوان سبک حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و با انتخاب نمونه‌ای از شرکت‌های حاضر در بورس امریکا طی سال‌های ۱۹۸۷ تا ۲۰۱۲ به بررسی ارتباط بین این متغیرها پرداختند و به این نتیجه رسیدند که صورت‌های مالی شرکت‌های حسابرسی شده توسط مؤسسات حسابرسی مشابه، قابلیت مقایسه بالاتری نیز دارد.

۳. فرضیه تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق:

عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد
فرضیه فرعی:

- ۱- نااطمینانی سیاست پولی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد
- ۲- نااطمینانی سیاست مالی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد

۴. روش تحقیق

روش پژوهش بر اساس ماهیت داده‌ها، کمی، بر مبنای هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ روش، از نوع پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع پس‌رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است و از لحاظ نظریه از نوع پژوهش اثباتی و استدلال آن از نوع روش استقرایی است روش آماری برای اثبات فرضیه‌های این پژوهش از الگوی رگرسیون خطی با رویکرد تابلویی استفاده شده است. داده‌های مورد نیاز جهت محاسبه متغیرهای پژوهش، از بانکهای اطلاعاتی «ره‌آورد نوین» و آرشیوهای دستی موجود در کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار و سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی- سازمان بورس اوراق بهادار استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار اکسل و برای اجرای آزمون‌های آماری از نرم افزار اسپاس‌اس و ایویوز استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش را شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ تشکیل می‌دهد که شرایط زیر را دارد: سهام شرکت‌ها از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ در بورس اوراق بهادار تهران معامله شده، فعال بوده و وقفه معاملاتی نداشته باشند. شرکت‌ها نباید عضو صنایع واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری، بانک‌ها و بیمه‌ها باشند. سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشد و سال مالی خود را تغییر نداده باشند. قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند. شرکت‌ها تا انتهای ۱۳۹۹ از بورس اوراق بهادار تهران حذف نشده باشند. پس از اعمال این محدودیت‌ها، ۱۸۷ شرکت همه شرایط حضور در جامعه آماری را داشته‌اند.

*مدل رگرسیونی برای تخمین فرضیه فرعی اول:

$$COMP_{it} = \beta_0 + \beta_1 UMP_{it} + \beta_2 FirmSize_{it} + \beta_3 Leverage_{it} + \beta_4 Profitability_{it} + \beta_5 SalesGrowth_{it} + \beta_6 Investment_{it} + \beta_7 Cashflow_{it} + \varepsilon_{i,t}$$

*مدل رگرسیونی برای تخمین فرضیه فرعی دوم:

$$COMP_{it} = \beta_0 + \beta_1 UFP_{it} + \beta_2 FirmSize_{it} + \beta_3 Leverage_{it} + \beta_4 Profitability_{it} + \beta_5 SalesGrowth_{it} + \beta_6 Investment_{it} + \beta_7 Cashflow_{it} + \varepsilon_{i,t}$$

¹ Chen a & Gong J

² Francis, J

ISC
01220-59404

دانشگاه بین المللی کاربردی
مركز آموزش علمی مدیریت صنعتی

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲
MCI-conf.ir

۴-۱. متغیرهای تحقیق و نحوه اندازه گیری آنها:

۴-۱-۱. عدم قطعیت سیاست اقتصادی

سیاست های مالی: سیاست های مالی به کلیه اقداماتی اطلاق می شود که توسط مقامات دولت در جهت تأثیر گذاری بر سطح تعادل درآمد ملی برای تحقق اهداف اقتصادی اتخاذ می گردد. به طوری که دیده شده از جمله مهم ترین ابزارهایی که دولت در این رابطه در اختیار دارد می توان مخارج عمومی و مالیات ها (شامل کلیه انواع مالیاتها، گمرک و سایر عوارض) را نام برد (غلام زاده، ۱۳۹۹)

سیاست های پولی: سیاست های پولی به کلیه تدابیر و اقداماتی اطلاق می شود که مقامات پولی کشور (مقامات بانک مرکزی) جهت باری دولت برای تحقق اهداف اقتصادی و خاصه ثبات سطح قیمت ها و حفظ ارزش پول اتخاذ می کنند (غلام زاده، ۱۳۹۹)

اطلاعات سیاست های پولی و سیاست های مالی از اطلاعات سری زمانی اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استخراج و جمع آوری می گردد. و از دو متغیر سیاست های مالی و سیاست های پولی با بکارگیری مدل های آرج-گارچ نا اطمینانی سیاست های پولی (UMP) و نااطمینانی سیاست های مالی (UFP) به دست می آید (غلام زاده، ۱۳۹۹)

۴-۱-۲. قابلیت مقایسه صورت های مالی

در این پژوهش قابلیت مقایسه صورت های مالی (COMP) متغیر مستقل است که در این پژوهش از مدل دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) استفاده شده است. دی فرانکو و همکاران، قابلیت مقایسه را به عنوان نزدیکی بین دو سیستم حسابداری شرکت تعریف می کنند. زمانی قابلیت مقایسه صورت های مالی (قابلیت مقایسه حسابداری) افزایش می یابد که شرکت هایی با رویدادهای اقتصادی مشابه، اعداد حسابداری مشابهی ایجاد نمایند. این الگو، مقایسه پذیری حسابداری به عنوان میزان نزدیکی سیستم حسابداری دو شرکت تعریف می کند. سیستم حسابداری دو شرکت در صورتی مقایسه پذیرند که به ازای رویدادهای اقتصادی مشابه، اعداد حسابداری مشابهی نمایش دهند. مطابق این پژوهش، از بازده سهام به عنوان خلاصه ای از رویدادهای اقتصادی و از سود حسابداری به عنوان نماینده صورت های مالی یک شرکت استفاده می شود. سود حسابداری نه تنها رویه های حسابداری شرکت را شامل می شود، بلکه نحوه اجرای این رویه ها در سطح شرکت را نیز در برمی گیرد.

ابتدا با استفاده از الگوی رگرسیون زیر، نمایش بازده در سود حسابداری شرکت در طی ۶ سال (۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹) برآورد می شود: (ساندپ دوله و همکاران، ۲۰۲۱)

$$Earnings_{it} = \alpha_i + \beta_i Return_{it} + \varepsilon_{it}$$

رابطه (۱):

$Earnings_{it}$: سود خالص سالانه پس از کسر مالیات که با ارزش بازار حقوق صاحبان سهام همگن شده است.

$Return_{it}$: برابر است با بازده سهام سالانه.

طبق معادله رابطه (۱)، α و β نمایانگر سیستم حسابداری شرکت i هستند که رویدادهای اقتصادی را در سود حسابداری نمایش می دهند. به طور مشابه، معادله رابطه (۱) برای شرکت j تخمین زده می شود که در این صورت، α و β یک نماینده برای سیستم حسابداری شرکت j است.

میزان نزدیکی سیستم های حسابداری فوق، بیانگر مقایسه پذیری حسابداری بین دو شرکت است. اگر دو شرکت مجموعه یکسانی از رویدادهای اقتصادی را تجربه کنند، سیستم های حسابداری مقایسه پذیر، صورت های مالی مشابهی را تولید می کنند. با توجه به مفهوم فوق، بازده قیمت سهام شرکت i در طی ۶ سال، به عنوان وقایع اقتصادی مشابه، وارد سیستم حسابداری دو شرکت i و j می شود و سود آنها برای ۶ سال پیش بینی می شود که به صورت زیر است:

رابطه (۲):

$$E(Earnings_{i,t}^j) = \hat{\alpha}_i + \hat{\beta}_i Return_{i,t}$$

رابطه (۳):

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

دانشگاه بین المللی کاربردی
مؤسسه آموزش عالی تخصصی مدیریت صنعتی

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲
MCIH-conf.ir

$$E(Earnings_{j,t}^j) = \hat{\alpha}_j + \hat{\beta}_j Return_{i,t}$$

با استفاده از روابط زیر، قابلیت مقایسه بین دو شرکت i و j به صورت زیر محاسبه می‌شود:
رابطه (۴):

$$COMP_{ijt} = -|E(Earnings_{i,t}^i) - E(Earnings_{j,t}^j)|$$

میانگین قدر مطلق تفاوت سود مورد انتظار دو شرکت در منفی یک ضرب می‌شود. بنابراین، مقادیر بزرگتر نشان دهنده مقایسه پذیری بالاتر سیستم $>$ سابداری دو شرکت i و j است. (ساندپ دوله و همکاران، ۲۰۲۱)

۳-۴. متغیرهای کنترلی و نحوه اندازه‌گیری آنها:

اندازه شرکت (Size): لگاریتم طبیعی ارزش بازار شرکت در پایان سال مالی به عنوان معیار اندازه شرکت

سودآوری (Profitability): نسبت سود خالص بر مجموع دارایی‌های پایان سال مالی بدست می‌آید.

اهرم مالی (lev): از تقسیم کل بدهی در پایان سال مالی بر کل دارایی در پایان همان سال مالی به دست می‌آید

نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی (Cashflow): از نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی‌ها به دست می‌آید.

رشد فروش (Sales Growth): رشد فروش از تفاضل فروش سال جاری منفی فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل به دست می‌آید.

سرمایه‌گذاری (Investment): که از مخارج سرمایه‌ای بر کل دارایی بدست می‌آید.

۵. یافته‌های تحقیق

۵-۱. توصیف آماری متغیرها

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرها

انحراف معیار	کمترین	بیشترین	میانه	میانگین	
۰.۱۷	-۱.۹۴	۰.۶۳	۰.۰۱	۰.۰۰	قابلیت مقایسه صورت‌های مالی
۲۲.۱۱	۱۶.۴۶	۷۰.۷۲	۲۸.۲۴	۴۱.۲۶	نا اطمینانی سیاستهای پولی
۰.۱۲	۰.۰۳	۰.۳۷	۰.۰۸	۰.۱۵	نا اطمینانی سیاستهای مالی
۱.۷۵	۱۱.۸۷	۲۱.۷۷	۱۵.۸۲	۱۵.۸۷	اندازه شرکت
۰.۲۰	۰.۲۱	۰.۹۶	۰.۵۶	۰.۵۶	اهرم مالی
۰.۱۶	-۰.۱۲	۰.۴۸	۰.۱۳	۰.۱۵	سودآوری
۰.۴۱	-۰.۲۲	۱.۳۲	۰.۳۴	۰.۴۰	رشد فروش

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

دانشگاه بین المللی کاربردی
مركز آموزش علمی مدیریت صنعتی

نخستین کنفرانس ملی
چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲
MCI-conf.ir

۰.۱۹	۰.۰۰	۰.۹۷	۰.۱۸	۰.۲۴	سرمایه گذاری
۰.۱۵	-۰.۳۹	۰.۷۳	۰.۱۰	۰.۱۲	نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی

ماخذ: یافته‌های تحقیق

با نگاهی به جدول (۱) مشاهده می‌شود که میانه و میانگین متغیرها فاصله زیادی باهم ندارند و هر چه قدر به هم نزدیک باشد توزیع آن‌ها به توزیع نرمال نزدیک‌تر است. در بین متغیرها نا اطمینانی سیاستهای پولی با مقدار (۴۱/۲۶) دارای بیشترین میانگین و متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با مقدار (۰/۰۰) دارای کمترین میانگین است. با مقایسه انحراف معیار متغیرهای موردبررسی به این نتیجه می‌رسیم که متغیر نا اطمینانی سیاستهای مالی با مقدار (۰/۱۲) نسبت به سایر متغیرها دارای کمترین پراکندگی است و متغیر نا اطمینانی سیاستهای پولی با مقدار (۲۲/۱۱) دارای بیشترین پراکندگی است و این بدان معناست که این متغیر نوسان‌های شدیدتری دارد است.

۲-۵- آزمون‌های ریشه واحد در داده‌های تابلویی

برای بررسی مانایی از آزمون ریشه‌ی واحد^۱ استفاده شده است. خروجی آزمون نرم‌افزار ایویوز در پیوست شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲ خلاصه نتایج آزمون ریشه‌ی واحد-آزمون لوین لین و چیو

نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۵۹/۳۷	۰/۰۰۰۰	مانا
نا اطمینانی سیاستهای پولی	-۶/۴۳	۰/۰۰۰۰	مانا
نا اطمینانی سیاستهای مالی	-۱۷/۶۲	۰/۰۰۰۰	مانا
اندازه شرکت	-۷/۱۳	۰/۰۰۰۰	مانا
اهرم مالی	-۲۶/۶۲	۰/۰۰۰۰	مانا
سودآوری	-۲۰/۱۳	۰/۰۰۰۰	مانا
رشد فروش	-۱۲/۶۳	۰/۰۰۰۰	مانا
سرمایه‌گذاری	-۸/۰۸	۰/۰۰۰۰	مانا
نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی	-۸۳/۷۶	۰/۰۰۰۰	مانا

ماخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج ۲ می‌توان گفت از آنجایی که احتمال‌های محاسبه شده در آزمون لوین لین و چیو کوچکتر از ۰/۰۵ است در نتیجه فرضیه صفر که مبنی بر وجود ریشه واحد برای متغیرها پذیرفته نمی‌شود و تمامی متغیرها مانا هستند.

۳-۵- آزمون ناهمسانی واریانس

برای آزمون ناهمسانی واریانس از آزمون وایت استفاده شده است.

جدول ۳ آزمون همسانی واریانس

¹ Unit Root Test

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲

MCIH-conf.ir

نتیجه	سطح معنی‌داری	مقدار آماره	آزمون وایت
ناهمسانی واریانس	۰/۰۰۰۰	۴/۵۷	مدل اول
ناهمسانی واریانس	۰/۰۰۰۰	۴/۷۵	مدل دوم

ماخذ: یافته‌های تحقیق

برای تخمین الگوهای اقتصادی، روش‌های متفاوتی وجود دارد. با لحاظ کردن فروض کلاسیک، روش حداقل مربعات معمولی (OLS) بر اساس قضیه گاوس-مارکف بهترین تخمین زننده خطی بدون تورش است؛ اما در صورت وجود ناهمسانی واریانس دیگر روش حداقل مربعات معمولی (OLS) روش مناسبی برای تخمین نیست که از این رو با وزن دادن (Cross-section weights) به رفع آن پرداخته و مدل مناسب برای تخمین آزمون فرضیه‌ها روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) خواهد بود.

۴-۵- انتخاب الگوی مناسب برای مدل رگرسیون

برای مشخص کردن نوع مدل در مقاطع و دوره‌های زمانی مختلف داده‌های ترکیبی از آزمون F مقید (چاو) استفاده شده است؛ که خروجی آزمون در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴ نتایج آزمون چاو (F مقید) در بررسی مدل فرضیات تحقیق

مدل	آماره F	p-value	نتیجه آزمون چاو	نوع آزمون
مدل اول	۴/۹۶	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	داده‌های ترکیبی Panel date
مدل دوم	۵/۱۲	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	داده‌های ترکیبی Panel date

نتایج خروجی آزمون F نشان می‌دهد فرضیه صفر مدل رد شده چون سطح معناداری کمتر از ۵ درصد به دست آمده و از میان طرح پنل یا رگرسیون تجمیع شده (تلفیقی) و پنل انتخاب می‌شود. همچنین برای انتخاب اثرات ثابت و اثرات تصادفی مدل از آزمون هاسمن استفاده شد. در صورتی سطح معناداری آزمون هاسمن بیشتر از ۵ درصد باشد مدل اثرات تصادفی و در صورتی که سطح معناداری آزمون هاسمن کمتر از ۵ درصد باشد مدل اثرات ثابت انتخاب می‌شود. خروجی آزمون هاسمن به شرح جدول ۵ می‌باشد.

جدول ۵ نتایج آزمون هاسمن در بررسی مدل فرضیات تحقیق

آزمون هاسمن	آماره	p-value	نتیجه آزمون هاسمن	نوع آزمون
مدل اول	۶۸/۴۱	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	اثرات ثابت
مدل دوم	۶۵/۸۱	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	اثرات ثابت

۴-۵- بررسی آزمون فرضیه‌های تحقیق

➤ فرضیه اصلی: عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

دانشگاه بین المللی کاربردی

مؤسسه تخصصی مدیریت محاسباتی

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲

MCI-conf.ir

فرضیه فرعی اول: نااطمینانی سیاست پولی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد. مدل: معادله رگرسیون مورد تخمین در این تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

$$COMP_{it} = \beta_0 + \beta_1 UMP_{it} + \beta_2 FirmSize_{it} + \beta_3 Leverage_{it} + \beta_4 Profitability_{it} + \beta_5 SalesGrowth_{it} + \beta_6 Investment_{it} + \beta_7 Cashflow_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول ۶ نتایج تخمین فرضیه اول تحقیق

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره t	سطح معناداری	همخطی
عرض از مبدا	۰.۲۶۲۸۷۳	۰.۰۲۷۹۰۰	۹.۴۲۲۰۲۹	۰.۰۰۰۰	-
نااطمینانی سیاست‌های پولی	-۰.۰۰۰۲۵۵	۷.۷۷E-۰۵	-۳.۲۷۸۶۳۱	۰.۰۰۱۱	۱.۶۱۹۸۳۸
اندازه شرکت	-۰.۰۲۱۵۳۴	۰.۰۰۱۸۴۹	-۱۱.۶۴۴۱۱	۰.۰۰۰۰	۱.۸۱۹۹۲۵
اهرم مالی	۰.۰۳۹۴۶۴	۰.۰۱۵۱۶۷	۲.۶۰۱۹۷۴	۰.۰۰۹۶	۲.۲۱۷۳۱۹
سودآوری	۰.۳۷۹۸۶۰	۰.۰۲۰۹۹۹	۱۸.۰۸۹۸۱	۰.۰۰۰۰	۳.۶۰۴۱۴۱
رشد فروش	۰.۰۰۹۵۹۵	۰.۰۰۳۴۲۴	۲۸.۰۱۸۳۰	۰.۰۰۵۳	۱.۳۴۴۸۰۴
سرمایه‌گذاری	۰.۰۹۹۱۰۵	۰.۰۱۴۴۰۵	۶.۸۸۰۰۸۲	۰.۰۰۰۰	۱.۲۷۲۳۵۸
نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی	-۰.۰۳۰۱۷۱	۰.۰۰۹۹۶۸	-۳.۰۲۶۶۸۴	۰.۰۰۲۶	۱.۴۴۲۷۰۸
سایر آماره‌های اطلاعاتی					
ضریب تعیین	۰/۸۰				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۴				
آماره F	۱۴/۸۷				
سطح معناداری F	۰/۰۰				
دوربین واتسون	۱/۸۵				

ماخذ: یافته‌های تحقیق

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که سطح معناداری آماره F از ۵ درصد کوچک‌تر است (۰/۰۰) لذا مدل معنی‌دار بوده و فرضیه H₁ آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰/۸۰ درصد متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی توسط متغیرهای توضیحی تبیین می‌گردد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۷۴ درصد به دست آمده است. علاوه بر این به منظور بررسی همبستگی جملات خطا باید به میزان آماره دوربین واتسون توجه نمود چون مقدار آن ۱/۸۵ بین بازه قابل قبول قرار دارد فرض همبستگی جملات خطا رد می‌شود. با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون همخطی مشاهده می‌شود همه متغیرها کمتر از ۱۰ می‌باشد از این رو مشکل همخطی در این مدل وجود ندارد. با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر نااطمینانی سیاست پولی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی است لذا فرضیه فرعی اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس نااطمینانی سیاست پولی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه فرعی اول تحقیق مبنی بر نااطمینانی سیاست پولی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد، پذیرفته می‌شود.

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

دانشگاه بین المللی کاروبار

مؤسسه تخصصی مدیریت صنعتی

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲

MCIH-conf.ir

همچنین متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، اهرم مالی، سودآوری، رشد فروش، سرمایه گذاری و نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل داراییها توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری با قابلیت مقایسه صورت های مالی دارند.

فرضیه فرعی دوم: نااطمینانی سیاست مالی بر قابلیت مقایسه صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد. مدل: معادله رگرسیون مورد تخمین در این تحقیق به صورت زیر می باشد:

$$COMP_{it} = \beta_0 + \beta_1 UFP_{it} + \beta_2 FirmSize_{it} + \beta_3 Leverage_{it} + \beta_4 Profitability_{it} + \beta_5 SalesGrowth_{it} + \beta_6 Investment_{it} + \beta_7 Cashflow_{it} + \varepsilon_{i,t}$$

جدول ۷ نتایج تخمین فرضیه فرعی دوم تحقیق

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره t	سطح معناداری	همخطی
عرض از مبدا	۰.۲۳۷۱۳۸	۰.۰۲۵۵۶۷	۹.۲۷۵۲۹۰	۰.۰۰۰۰	-
نا اطمینانی سیاستهای مالی	-۰.۰۶۲۶۸۶	۰.۰۱۱۳۳۱	-۵.۵۳۲۰۸۳	۰.۰۰۰۰	۱.۳۸۲۵۱۰
اندازه شرکت	-۰.۰۱۹۹۴۸	۰.۰۰۱۶۴۹	-۱۲.۰۹۶۹۲	۰.۰۰۰۰	۱.۷۸۰۴۲۵
اهرم مالی	۰.۰۴۳۸۹۰	۰.۰۱۴۶۰۱	۳.۰۰۵۹۲۶	۰.۰۰۲۸	۲.۲۱۲۲۹۹
سودآوری	۰.۳۷۴۵۳۱	۰.۰۲۰۴۳۵	۱۸.۳۲۸۲۱	۰.۰۰۰۰	۳.۵۵۱۵۰۰
رشد فروش	۰.۰۰۶۸۴۱	۰.۰۰۳۳۰۲	۲.۰۷۱۷۷۸	۰.۰۳۸۸	۱.۳۰۴۱۸۵
سرمایه گذاری	۰.۰۹۴۵۷۲	۰.۰۱۳۸۸۴	۶.۸۱۱۵۱۵	۰.۰۰۰۰	۱.۲۶۷۵۶۹
نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی	-۰.۰۳۱۷۷۰	۰.۰۰۹۵۷۳	-۳.۳۱۸۵۹۷	۰.۰۰۱۰	۱.۴۰۷۴۳۹
سایر آماره های اطلاعاتی					
ضریب تعیین	۰/۸۱				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۶				
آماره F	۱۵/۶۶				
سطح معناداری F	۰/۰۰				
دوربین واتسون	۱/۸۳				

ماخذ: یافته های تحقیق

در بررسی معنی دار بودن کل مدل با توجه به این که سطح معناداری آماره F از ۵ درصد کوچک تر است (۰/۰۰) لذا مدل معنی دار بوده و فرضیه H₁ آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰/۸۱ درصد متغیر قابلیت مقایسه صورت های مالی توسط متغیرهای توضیحی تبیین می گردد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۷۶ درصد به دست آمده است. علاوه بر این به منظور بررسی همبستگی جملات خطا باید به میزان آماره دوربین واتسون توجه نمود چون مقدار آن ۱/۸۳ بین بازه قابل قبول قرار دارد فرض همبستگی جملات خطا رد می شود. با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون همخطی مشاهده می شود همه متغیرها کمتر از ۱۰ می باشد از این رو مشکل همخطی در این مدل وجود ندارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر نااطمینانی سیاست مالی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با قابلیت مقایسه صورت های مالی است لذا فرضیه فرعی دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس نااطمینانی سیاست مالی و قابلیت مقایسه صورت های مالی رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه فرعی دوم تحقیق مبنی بر نااطمینانی سیاست مالی بر قابلیت مقایسه صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد، پذیرفته می شود.

همچنین متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، اهرم مالی، سودآوری، رشد فروش، سرمایه گذاری و نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی با توجه به سطح

The banner features the ISC logo (International Society of Certified Financial Planners) with the phone number 01220-59404. It includes the title 'چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه' (Challenges and Opportunities for New Managers in Financial Management and Industry Insurance) and the date 'زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲' (Date: 1402/04/22). Logos for the Ministry of Economic Affairs and Finance and the Ministry of Industry, Mine and Trade are also present.

معناداری کمتر از ۵ درصد در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارند.

۶. بحث و نتیجه گیری

محققین استدلال می‌کنند که عدم قطعیت سیاست اقتصادی عدم اطمینان در مورد زمان‌بندی جریان‌های نقدی آتی را افزایش می‌دهد و انگیزه‌هایی برای مدیریت سود ایجاد می‌کند. بر اساس این جریان از تحقیقات و بررسی رابطه بین عدم قطعیت سیاست اقتصادی و قابلیت مقایسه. در این تحقیق ما مقایسه‌پذیری را مطالعه می‌کنیم زیرا یک ویژگی تقویت‌کننده گزارش‌گری مالی است. مقایسه‌پذیری کاربران را قادر می‌سازد تا «شباهت‌ها و تفاوت‌ها را در میان اقلام شناسایی کنند». این بدان معناست که اگر دو شرکت مجموعه‌ای از رویدادهای اقتصادی مشابهی را تجربه کرده باشند، هرچه حسابداری بین شرکت‌ها قابل مقایسه‌تر باشد، صورت‌های مالی آن‌ها مشابه‌تر است. از آنجاکه شرکت‌ها و بنگاه‌های تولیدی نقش بسزایی در شکوفایی اقتصادی هر کشوری دارند؛ لذا شناخت فاکتورها و عواملی که باعث رشد و توسعه آن‌ها می‌شود، اهمیت زیادی دارد و بررسی شاخص‌های کلان اقتصادی بر فرآیند عملیاتی آن‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است. حال این‌که کشورهای درحال توسعه از جمله ایران، از درجه بالایی از بی‌ثباتی شاخص‌های کلان اقتصادی به‌ویژه در سال‌های اخیر به جهت تنش‌های سیاسی پیرامون کشور، برخوردار می‌باشد. در این کشورها نرخ ارز، نرخ تورم، نرخ بهره و سایر متغیرهای مهم کلان نسبت به اقتصادهای پیشرفته و صنعتی، نوسان بیشتری داشته و این نوسانات نیز به‌نوبه خود، محیط نامطمئن را برای سرمایه‌گذاران ایجاد کرده و باعث می‌شود تا سرمایه‌گذاران نتوانند به سهولت و با اطمینان در مورد سرمایه‌گذاری آتی تصمیم‌گیری کنند. ما استدلال می‌کنیم که عدم قطعیت سیاست اقتصادی احتمالاً به دو روش زیر بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تأثیر می‌گذارد. اول، عدم قطعیت سیاست اقتصادی، عدم قطعیت جریان‌های نقدی آتی را افزایش می‌دهد، که پیش‌بینی آنها را دشوارتر می‌کند. در نتیجه، احتمال اینکه دو شرکتی که با شرایط اقتصادی زیربنایی یکسان روبرو هستند، برآوردهای تعهدی مشابهی داشته باشند، کاهش می‌یابد. با بیان متفاوت، عدم قطعیت سیاست اقتصادی تغییرات در برآوردهای حسابداری را افزایش می‌دهد. در یک مطالعات اخیر، دریافتند که واکنش سرمایه‌گذاران به شگفتی‌های درآمدی، زمانی که عدم قطعیت سیاست اقتصادی بالا است ضعیف‌تر است. این نشان می‌دهد که وقتی عدم قطعیت سیاست اقتصادی بالا است، سرمایه‌گذاران در مورد اطلاعات منتقل شده توسط درآمد مطمئن نیستند و بنابراین سرمایه‌گذاری کمتری روی آن انجام می‌دهند. دوم، افزایش عدم اطمینان در برآورد اقلام تعهدی، شناسایی مدیریت سود را برای سرمایه‌گذاران دشوارتر می‌کند. در نتیجه، احتمال مدیریت سود افزایش می‌یابد. برای بررسی تأثیر عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از داده‌های ۱۲۰ شرکت بین سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره بررسی شد. نتایج تحلیل‌های چند متغیره نشان می‌دهد متغیر نااطمینانی سیاست پولی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی است لذا فرضیه فرعی اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس نااطمینانی سیاست پولی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه فرعی اول تحقیق مبنی بر نااطمینانی سیاست پولی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد، پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر نااطمینانی سیاست مالی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی است لذا فرضیه فرعی دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس نااطمینانی سیاست مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه معکوسی دارد. سیاست مالی می‌تواند فعالیت‌های اقتصادی را تحت تأثیر قرار دهد که به نوبه خود بر بازار سهام تأثیر گذار است، تغییرات سیاست مالی دولت تقاضای کل را به صورت مستقیم و غیر مستقیم تحت تأثیر قرار دهد در حالت کلی دو نوع متفاوت از ابزارهای سیاست مالی برای دولت وجود دارد یکی سیاست‌های درآمدی و دیگری سیاست‌های مخارجی است. سیاست‌های درآمدی یا مالیاتی سیاست‌هایی هستند که نرخ مالیات درآمد شخصی، نرخ مالیات بر سود شرکت‌های سهامی، پایه‌های مالیاتی، نرخ مالیات غیر مستقیم و پرداختی‌های بابت تامین اجتماعی را تعیین می‌نمایند. طبق نظریه‌های اقتصاد کلان با ثابت بودن مخارج دولت، افزایش (کاهش) نرخ مالیات منجر به کاهش (افزایش) GNP می‌شود. افزایش یا کاهش GNP بازار سهام را به طور غیر مستقیم از طریق متغیرهای اقتصاد کلان (درآمد قابل تصرف، سطح قیمت و...) تحت تأثیر قرار می‌دهد و از سوی دیگر سیاست‌های مالی انبساطی یا انقباضی می‌تواند با

تاثیر بر سطح عمومی قیمت‌ها موجب تغییر قیمت‌های سهام شود تغییرات روی بازار سهام اثرات مختلفی روی گزارشگری صورتهای مالی و همچنین قابلیت مقایسه صورتهای مالی دارد.

پس فرضیه فرعی دوم تحقیق مبنی بر نااطمینانی سیاست مالی بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد، پذیرفته می‌شود. با توجه به نتایج کلی تحقیق مشاهده گردید که عدم قطعیت سیاست اقتصادی بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معنادار و معکوسی دارد و از این رو فرضیه تحقیق تأیید می‌شود از این رو نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق جلیل زادگان و همکاران (۱۴۰۰) و ساندیپ دوله و همکاران (۲۰۲۱) همسو است. بازار سهام نقش چند گانه در ارتباط با اتخاذ سیاست‌های پولی دارد. از یک طرف سیاست پولی از طریق چندین کانال بر گزارشگری، عملکرد بازار سهام و قابلیت مقایسه صورتهای مالی را تحت تاثیر قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قیمت‌های سهام منعکس کننده تحولات اقتصادی است، بنابراین می‌تواند از طریق مقامات سیاست پولی در هدایت تصمیم‌گیری‌های سیاسی در نظر گرفته شود. در این راستا عملکرد بازار سهام فقط واکنش نشان دادن به تصمیمات سیاست پولی و اثرات اقتصادی نیست، همچنین بازخورد هایی به بانک مرکزی در مورد انتظارات بخش خصوصی در مورد آینده متغیرهای اقتصاد کلان نیز فراهم می‌کند از این رو با توجه به تئوری سرمایه گذاری توین نرخ‌های بهره بالاتر منجر به کاهش قابلیت مقایسه صورتهای مالی می‌گردد.

۷. منابع

- امین عشایری آسو. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط میان عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ریسک سقوط قیمت سهام. فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۵ (۷۷)، ۱۳۶-۱۰۸
- خزایی، مهدی، زلفی، حسن، افلاطونی، عباس. (۱۴۰۰). نقش تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه قابلیت مقایسه صورتهای مالی و مدیریت سود. پژوهش‌های تجربی حسابداری، 11(1)، 22-1
- شکرخواه، جواد و قاصدی، کیوان. (۱۳۹۵). تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر تصمیمات تأمین مالی مدیران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۳، شماره ۵۱، صص ۸۷ تا ۱۲۰
- شماخی، حمیدرضا و نوذری نویر، ناصر. (۱۴۰۰). رابطه عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی، هزینه سرمایه و نوآوری شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۴ (۴۸)، ۱۵۵-۱۴۴.
- صبوری، نرگس؛ کریم پور، عنایت (۱۴۰۰). بررسی اثرات مشترک عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ویژگی‌های شرکت بر ساختار سرمایه (مطالعه موردی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران). رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری سال پنجم تابستان ۱۴۰۰ شماره ۶۶ (جلد پنجم)
- عبداللهی، احمد، مومنی، ابوالفضل و مجتبی شهبانی. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورتهای مالی و سطح نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش‌های تعدیلی قابلیت اتکا و عدم تقارن اطلاعاتی، اولین کنفرانس حسابداری و حسابرسی، شماره ۱، صص ۱۹-۳۶.
- غلام زاده، مرجان، ۱۳۹۹، عدم اطمینان در سیاست‌های پولی، مالی و ارزی دولت و بازده بازار سهام، دومین کنفرانس حسابداری و مدیریت لونی، سمیه؛ عباسیان، عزت‌تاله و حاجی، غلامعلی (۱۴۰۰). اثر نااطمینانی سیاست‌های اقتصادی بر سرمایه‌گذاری شرکتی: شواهدی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات مالی، ۲۳ (۲)، ۱۶۸-۲۴۹.
- مهربان پور، محمد رضا، فرجی، امید و سجادی پور، رضا (۱۳۹۹) نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی در رابطه بین قابلیت مقایسه صورتهای مالی و نگهداشت وجه نقد، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱ صفحه ۱۳۲-۱۵۳

هاشمی، سید عباس، امیری، هادی، تیموری، زهرا. (۱۳۹۶). تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر سود آتی حسابداری. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۶۳-۱۹۰، (۳۴)۹.

- Botosan, C. A. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital, *The Accounting Review* 72(3), 323-349.
- Bradshaw, M. T., B. J. Bushee, and G. S. Miller. (2004). Accounting choice, home bias, and US investment in non-US firms, *Journal of Accounting Research*, 42(5), 795-841.
- Brogaard, J., Detzel, A., 2015. The asset-pricing implications of government economic policy uncertainty. *Manage. Sci.* 61 (1), 3-18.
- Chen a & Gong J.Jianxin.(2019). Accounting comparability, financial reporting quality, and the pricing of accruals. *Advances in Accounting*. /doi.org/10.1016/j.adiaic.2019.03.003
- Chen, C., Collins, D., Kravet, T., Mergenthaler, R. (2018). Financial statement comparability and the efficiency of acquisition decisions. *Contemp. Acc. Res.* 35 (1), 164-202.
- Chircop, J., Collins, D., Hass, L. (2016). Accounting Comparability and Corporate Innovative Efficiency, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2810448>.
- Choi, J.-H., Choi, s. , A. Myers, L., & Ziebart, D. (2014). Financial Statement Comparability and the Ability of Current Stock Returns to Reflect the Information in Future Earnings, available at:
- De Franco, G., Kothari, S. P., & Verdi, R. (2011). The benefits of financial statement comparability. *Journal of Accounting Research*, 49(4), 895-931.
- Francis, J., Pinnuck ,L. and Watanabe , Olena .(2017). Auditor Style and Financial Statement Comparability. *Journal of The Accounting Review* , 89(2)_605-633.
- Gulen, H., Ion, M., 2015. Policy uncertainty and corporate investment. *Rev. Financ. Stud.* 29 (3), 523-564.
- Hoang. Khanh and Tran. Thanh Tat. (2021). Policy uncertainty and intellectual capital Investment, *Applied Economics Letters*, DOI: 10.1080/13504851.2021.1934383.
- Jin, J.Y., Kanagaretnam, K., Liu, Y., Lobo, G.J., 2019. Economic policy uncertainty and bank earnings opacity. *J. Account. Public Pol.* 38 (3), 199-218.
- Jin, Xiaolin & Wu, Hai. (2021). Economic policy uncertainty and cost stickiness. *Management Accounting Research*. 52. 100750. 10.1016/j.mar.2021.100750.
- Kang, W., Lee, K., Ratti, R.A., 2014. Economic policy uncertainty and firm-level investment. *J. Macroecon.* 39, 42-53.
- Nagar, V., Schoenfeld, J., Wellman, L., 2019. The effect of economic policy uncertainty on investor information asymmetry and management disclosures. *J. Account. Econ.* 67 (1), 36-57.
- Peterson, K., R. Schmardebeck, and T. J. Wilks. (2012). Accounting comparability and earnings attributes, Available at SSRN 2117357.
- Sandip Dhole, Li Liu, Gerald J. Lobo, Sagarika Mishra, (2021). Economic policy uncertainty and financial statement comparability, *Journal of Accounting and Public Policy*, Volume 40, Issue 1, 2021, 106800, ISSN 0278-4254,
- Sohn., B. (2016). The effect of accounting comparability on the accrual-based and real earnings management, *J. Account. Public Policy* 35 (3), 513-539.
- Xiao-Ming Li, Mei Qiu. (2021). The joint effects of economic policy uncertainty and firm characteristics on capital structure: Evidence from US firms. *Journal of International Money and Finance* 110 (2021) 102279
- Zhang, L., Chen, W. and Hu, N. (2021), "Economic policy uncertainty and stock liquidity: evidence from China", *International Journal of Emerging Markets*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IJOEM-06-2020-0625>